

A

Adil Ticaret

(Fair Trade)

Üreticilere adil ücret sağlayarak etik ticareti teşvik eden sistem.

Adil Ücretlendirme

Çalışanlara yaşam standartlarına uygun ve eşit ücret sağlama ilkesi.

Akıllı Şebeke

(Smart Grid)

Elektrik dağıtımının daha verimli ve esnek hale getirilmesini sağlayan dijitalleşmiş sistemler.

Atık Hiyerarşisi

Önleme, azaltma, yeniden kullanım, geri dönüşüm ve bertaraf aşamalarını içeren atık yönetimi modeli.

Atık Islahı

Atıkların yeniden işlenerek ikincil hammadde olarak kullanılmasını sağlama süreci.

Atık Yönetimi

Atıkların minimize edilmesi, geri dönüştürülmesi ve bertaraf edilmesini içeren süreçler.

B

BASEL

Bank For International Settlements
(Uluslararası Ödemeler Bankası)

Küresel finansal istikrarı sağlamak amacıyla merkez bankaları arasında iş birliğini teşvik eden uluslararası bir kurum.

Biyoçeşitlilik Kaybı

Çeşitli türlerin ekosistemlerde azalması veya yok olması.

Biyolojik Parçalanabilir Plastik

Doğal çevre koşullarında biyolojik olarak bozunabilen plastik türleri.

Biyoteknolojik Ürünler	Bilime Dayalı Hedefler (SBTi)	BM – Birleşmiş Milletler
Geleneksel kimyasal süreçler yerine biyolojik yöntemlerle üretilen ilaç ve kimyasallar.	Şirketlerin emisyon azaltım hedeflerini bilimsel verilere dayalı olarak belirleme çerçevesi.	Küresel barış, güvenlik, insan hakları ve sürdürülebilir kalkınmayı teşvik eden uluslararası örgüt.
Bulut Bilişim	Bulut Bilişimde Sürdürülebilirlik	
Bilgisayar programlarına, dosyalara ve verilere internet üzerinden, herhangi bir cihazla kolayca ulaşmayı sağlayan teknolojidir.”	Veri merkezlerinin enerji verimliliğini artırmaya yönelik çevresel stratejiler.	

C-Ç

CBAM (Carbon Border Adjustment Mechanism) (Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması, SKDM)	CDP (Carbon Disclosure Project) (Karbon Saydamlık Projesi)	Çalışan Refahı Programları
Avrupa Birliği tarafından ithal edilen ürünlerin karbon ayak izini azaltmak için geliştirilen bir karbon vergisi düzenlemesi.	Şirketlerin, şehirlerin ve bölgelerin çevresel etkilerini (karbon salımı, su kullanımı, ormansızlaşma) açıklamalarını teşvik eden bir platform.	İş gücünün fiziksel, zihinsel ve finansal iyilik halini destekleyen kurumsal politikalar.

Çeşitlilik ve Dahil Etme (D&I)	Çevresel Tedarik Zinciri	Çevresel Ürün Beyanı (EPD)
Farklı geçmişlerden gelen bireylerin iş gücüne entegre edilmesini sağlayan politikalar.	Üretim ve tedarik süreçlerinde çevresel etkilerin minimize edilmesine yönelik yönetim sistemi.	Bir ürünün çevresel performansını belirten doğrulanmış belgelendirme sistemi.

D

Dijital Döngüsel Ekonomi	Dijital Karbon Ayak İzi	Dijital Tedarik Zinciri Yönetimi
Elektronik atıkların geri dönüştürülmesi ve yeniden kullanılması süreçleri.	Bilişim teknolojilerinin kullanımı sırasında ortaya çıkan karbon salımı.	Lojistik ve tedarik süreçlerinde sürdürülebilir dijital çözümler kullanımı.

Döngüsel Ekonomi	
Kaynak kullanımını minimize eden, geri dönüşüm ve yeniden kullanım odaklı ekonomi modeli.	

E

EBRD

(European Bank for Reconstruction and Development) (Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası)

Doğu Avrupa, Orta Asya ve Akdeniz'in güney ve doğusunda piyasa ekonomilerini geliştirmek ve desteklemek amacıyla kurulmuş uluslararası bir finans kuruluşu.

Ekolojik Restorasyon

Bozulmuş ekosistemlerin onarılması süreci.

Endüstriyel Simbiyoz

Bir işletmenin atığının başka bir işletme için hammadde olarak kullanıldığı ekonomi modeli.

Enerji Geri Kazanımı

Atıkların yakılarak veya biyokimyasal yöntemlerle enerjiye dönüştürülmesi süreci.

Enerji Yönetim Sistemi (EMS)

Kuruluşların enerji kullanımını optimize etmek için uyguladığı sistematik süreçler.

ESG Risk Değerlendirmesi

Çevresel, sosyal ve yönetim (ESG) risklerinin analiz edilmesi süreci.

Etik Tedarik

Sürdürülebilir ve adil üretim süreçlerini benimseyen tedarikçilerle çalışmak.

Etki Yatırımı (Impact Investing)

Finansal getirinin yanı sıra sosyal ve çevresel etki yaratmayı amaçlayan yatırım türü.

EMAS

(European Union Eco Management and Audit Scheme) (Avrupa Birliği Eko Yönetim ve Denetim Planı)

AB'de kuruluşların çevresel performanslarını iyileştirmeleri için geliştirilen gönüllü yönetim aracı.

EU Taxonomy

(European Union Taxonomy) (Avrupa Birliği Taksonomisi)

Sürdürülebilir ekonomik faaliyetlerin sınıflandırılması için AB tarafından geliştirilen bir sistem.

ESG

(Environment Social Governance) (Çevre, sosyal, Yönetişim)

Şirketlerin çevresel, sosyal ve yönetim kriterlerine göre değerlendirilmesini sağlayan bir çerçeve.

ESMA

(European Securities and Markets Authority) (Avrupa Menkul Kıymetler ve Piyasalar Otoritesi)

Avrupa'da menkul kıymetler piyasalarının düzenlenmesinden ve denetlenmesinden sorumlu otorite.

F

FSC Sertifikası

(Forest Stewardship Council Certificate)

Sürdürülebilir orman yönetimi uygulayan şirketlere verilen uluslararası sertifika.

Fayda-Maliyet Analizi

(Cost-Benefit Analysis in Sustainability)

Sürdürülebilir projelerin ekonomik ve çevresel etkilerini değerlendirme yöntemi.

G

Geri Dönüşüm Vergisi

Plastik atıkların azaltılması amacıyla getirilen ekonomik düzenlemeler.

Gönüllü Karbon Piyasası

(Voluntary Carbon Market)

Karbon salımını azaltmak isteyen bireylerin, şirketlerin veya kuruluşların yasal bir zorunluluk olmaksızın karbon kredileri satın alarak emisyonlarını dengelediği piyasa sistemidir.

Gıda Güvenliği Standartları

(ISO 22000, HACCP)

Gıda üretimi ve işlenmesinde hijyen ve güvenlik kriterleri.

Gıda İzlenebilirlik Teknolojileri

Gıda tedarik zincirinde ürünlerin kaynağını ve sürdürülebilirliğini izleme teknolojileri.

GRI

(Global Reporting Initiative)

Şirketlerin sürdürülebilirlik performanslarını raporlamaları için geliştirilen küresel standartlar.

GHG

(Greenhouse Gas)

Atmosferde ısıyı tutarak sera etkisine sebep olan gazlar. (CO₂, CH₄, N₂O vb.)

H

Hava Kalitesi Yönetimi

(Air Quality Management)

Kentsel alanlarda hava kirliliğini azaltmaya yönelik sürdürülebilir politika ve uygulamalar.

Hibrit Araçlar

(Hybrid Vehicles)

Hem içten yanmalı motor hem de elektrik motoru kullanarak yakıt verimliliğini artıran çevre dostu taşıtlar.

I

IFRS

(International Financial Reporting Standards)

Finansal raporlamada şeffaflığı ve karşılaştırılabilirliği sağlamak amacıyla geliştirilen muhasebe

ISO

(International Organization for Standardization)

Ürün ve hizmetler için uluslararası standartlar belirleyen kuruluş.

İklim Riski Değerlendirmesi

Şirketlerin iklim değişikliğine bağlı riskleri değerlendirme süreci.

İleri Geri Dönüşüm

Plastik atıkların kimyasal işlemlerle yeniden hammaddeye dönüştürülmesi.

İnsan Hakları Durum Tespiti

Şirketlerin insan hakları ihlallerini önleme süreci.

İnsan Hakları Etki Değerlendirmesi

Şirketlerin operasyonlarının insan hakları üzerindeki etkilerini analiz etme süreci.

J

Jeneratif Tarım

Toprak sağlığını iyileştirerek biyolojik çeşitliliği artıran sũrdũrũlebilir tarım modeli.

K

Karbon Ayak İzi

Bireylerin veya kurumların sebep olduğu toplam sera gazı emisyonu.

Karbon Kaçađı

Sıkı iklim politikalarına sahip bõlgelerden daha gevşek dũzenlemelere sahip bõlgelere üretim kayması.

Karbon Negatif

Bir kuruluşun atmosfere saldığı karbondioksitten daha fazlasını ortadan kaldırması.

Karbon Nõtr

bir kişi, kuruluş veya etkinliğin atmosfere saldığı karbondioksit miktarını dengelemek için eşdeğer miktarda karbon azaltımı veya dengeleme projeleriyle sıfırlaması durumudur.

Karbon Nõtr Kađıt Üretimi

Kağıt üretim sürecinde karbon salınımının dengelendiği üretim süreçleri.

L

LEED Sertifikası

(LEED Certification)

LEED sertifikası, bir binanın çevresel sürdürülebilirlik, enerji verimliliği, su verimliliği, malzeme seçimi ve iç mekan kalitesi gibi faktörlere dayalı olarak verilen bir sertifikadır.

M

Mikroplastik

Mikroplastik ve makroplastik arasında yer alan, çevrede 5 mm'den büyük ancak tamamen parçalanmamış plastik atıkları tanımlayan bir terimdir.

Mikroplastik Yönetimi

Ürünlerde mikroplastik salınımını engelleyecek teknolojilerin kullanılması.

N

Net Sıfır Emisyon

Atmosfere salınan ve bertaraf edilen sera gazı emisyonlarının dengelenmesi.

Net Sıfır Atık

Üretilen atığın tamamının geri dönüştürülmesi, kompostlanması veya yeniden kullanılması ile atık oluşumunun sıfıra indirilmesi hedefi.

O-Ö

Orman Yönetim Sertifikaları

(FSC, PEFC)

Sürdürülebilir orman yönetimini belgeleyen uluslararası sertifikalar.

Ölçüm Sistem Analizi

(MSA)

Üretimde kullanılan ölçüm sistemlerinin güvenilirliğini değerlendiren yöntem.

P

Paris Anlaşması

(Paris Agreement)

Küresel sıcaklık artışını sınırlamayı hedefleyen uluslararası iklim anlaşması.

Plastik Ayak İzi

(Plastic Footprint)

Bir birey, kuruluş veya ülkenin tükettiği plastik miktarı ve çevreye etkisi.

Plastik Vergisi

Plastik atıkların azaltılması amacıyla getirilen ekonomik düzenlemeler.

R

Risk Yönetimi (Risk Management)	Risk Değerlendirmesi (Risk Assessment)	
Sürdürülebilirlik süreçlerinde çevresel, sosyal ve ekonomik risklerin belirlenmesi ve minimize edilmesi sürecidir.	Çevresel, ekonomik ve sosyal sürdürülebilirlik açısından olası tehditlerin analiz edilmesi ve etkilerinin minimize edilmesi süreci.	

S-Ş

SASB (Sustainability Accounting Standards Board) (Sürdürülebilirlik Muhasebesi Standartları Kurulu)	SBTi (The Science-Based Targets Initiative) (Bilim Temelli Hedefler Girişimi)	SDG (Sustainable Development Goals) (Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları, SKA)
Şirketlerin sektörel bazda sürdürülebilirlik ile ilgili finansal olarak önemli konuları raporlamaları için standartlar geliştiren kuruluş.	Şirketlerin sera gazı emisyonlarını azaltma hedeflerini bilimsel verilere dayandırmalarını teşvik eden girişim.	Birleşmiş Milletler tarafından belirlenen, küresel sürdürülebilir kalkınmayı teşvik eden 17 hedef.
Sosyal Etki Yatırımı	Sosyal Tedarik Zinciri	Su Ayak İzi

İş dünyasının sosyal kalkınmaya katkıda bulunmasını sağlayan yatırım türü.	İnsan hakları ve adil çalışma koşullarını ön planda tutan tedarik yönetimi.	Bir kişi veya kuruluşun tükettiği toplam su miktarı.
--	---	--

Su Döngüsü Yönetimi	Su Stresi	Sürdürülebilir Altyapı
Su kullanımının etkin yönetimi ve geri kazanımı için uygulanan stratejiler.	Su kaynaklarının talebi karşılama yetersiz kaldığı durum.	İklim değişikliği, doğal afetler ve enerji verimliliği gibi faktörleri göz önünde bulunduran inşaat uygulamaları.
Sürdürülebilir Finans	Sürdürülebilir İş Modeli	Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri (SKH)
Çevresel ve sosyal faktörleri dikkate alan finansal hizmetler.	Çevresel, sosyal ve ekonomik sürdürülebilirliği entegre eden iş yapma biçimi.	BM tarafından belirlenen 17 küresel hedef.
Sürdürülebilir Tarım Sertifikaları	Şeffaflık ve Hesap Verebilirlik	
Gıda üretiminde sürdürülebilirliği belgeleyen Rainforest Alliance, Fair Trade gibi sertifikalar.	Şirketlerin sürdürülebilirlik hedeflerini açıkça raporlaması.	

T

Tehlikeli Atık Yönetimi	Toplum Temelli Yatırım	TSRS (Türkiye Sürdürülebilirlik Raporlama Standartları)
İnsan sağlığı ve çevreye zarar veren kimyasalların güvenli kullanımını sağlayan protokoller.	Bir şirketin faaliyet gösterdiği bölgede sosyal fayda sağlamak amacıyla yaptığı yatırımlar.	Türkiye’de faaliyet gösteren şirketlerin sürdürülebilirlik performanslarını raporlamaları için belirlenen standartlar.

TCFD

(Task Force on Climate-related Financial Disclosures) (İklimle Bağlantılı Finansal Beyanlar Görev Gücü)

Şirketlerin iklim değişikliğinin finansal etkilerini açıklamalarını teşvik eden bir inisiyatif.

U-Ü

Uluslararası Karbon Standartları

(International Carbon Standards)

Karbon piyasalarında ticareti yapılan karbon kredilerinin doğrulanmasını ve güvenilirliğini sağlayan küresel standartlardır.

Uyarlanabilir Yönetim

(Adaptive Management)

Ekosistemlerdeki değişimlere ve belirsizliklere esnek yanıt verebilmek için sürdürülebilir kaynak yönetimi yaklaşımıdır.

Uzun Ömürlü Ürün Tasarımı

(Durable Product Design)

Ürünlerin daha uzun süre dayanacak şekilde tasarlanarak atık miktarının azaltılmasını amaçlayan sürdürülebilir üretim anlayışıdır.

Ulusal Emisyon Azaltım Taahhütleri

(Nationally Determined Contributions - NDCs)

Paris Anlaşması kapsamında ülkelerin gönüllü olarak belirlediği emisyon azaltım hedefleridir.

Ürün Yaşam Döngüsü

(Product Life Cycle)

Bir ürünün hammaddeden geri dönüşüme kadar olan tüm aşamalarını içeren süreçtir ve sürdürülebilirlik açısından çevresel etkilerin değerlendirilmesini sağlar.

Ürün Geri Kazanımı

(Product Recovery)

Kullanım ömrünü tamamlamış ürünlerin geri dönüştürülmesi veya yeniden kullanılması yoluyla atık oluşumunun azaltılmasıdır.

V

Verimli Kaynak Kullanımı

(Efficient Resource Use)

Doğal kaynakların israf edilmeden, en az atık üretecek ve en fazla fayda sağlayacak şekilde kullanılmasıdır.

VSME

(The Voluntary European Sustainability Reporting Standards) (Gönüllü Avrupa Sürdürülebilirlik Raporlama Standartları)

KOB 'lerin sürdürülebilirlik bilgilerini sade, gönüllü ve modüler bir yapıda raporlamasını sağlayan bir raporlama standardıdır.

Y

Yaşam Döngüsü Değerlendirmesi

(LCA)

Bir ürün veya hizmetin çevresel etkisini tüm yaşam döngüsü boyunca değerlendirme yöntemi.

Yeşil Bilişim

(Green IT)

Bilgi ve iletişim teknolojilerinin çevresel etkilerini en aza indirmeye yönelik uygulamalar.

Yeşil Dönüşüm

Çevresel sürdürülebilirliği hedefleyen dönüşüm süreçleri.

Yeşil Finansman

Çevre dostu projelere yatırım yapan finansal araçlar.

Yeşil Hidrojen

Yenilenebilir enerji ile üretilen hidrojen yakıtı.

Yeşil Mutabakat

(Green Deal)

AB'nin iklim değişikliğiyle mücadele stratejisi.

Yeşil Ofis Uygulamaları

İş yerlerinde enerji tasarrufu, geri dönüşüm ve sürdürülebilirlik odaklı politikalar.

Yeşil Tedarik Zinciri

Sürdürülebilirlik kriterlerine uygun tedarik süreçleri.

Z

Zararsızlaştırma

Atıkların çevreye zarar vermeyecek hale getirilmesi süreci.

Zararsız Atık

(Non-Hazardous Waste)

İnsan sağlığına ve çevreye doğrudan zarar vermeyen, geri dönüştürülebilir veya doğaya zarar vermeden bertaraf edilebilen atık türüdür.

Zararlı Atık

(Hazardous Waste)

İnsan sağlığına ve çevreye zarar verebilen, özel yönetim ve bertaraf yöntemleri gerektiren kimyasal, biyolojik veya radyoaktif atık türüdür.

Zorunlu Karbon Piyasası

(Compliance Carbon Market)

Karbon emisyonlarını sınırlandırmak için hükümetler tarafından düzenlenen ve belirli sektörlerin katılmak zorunda olduğu karbon ticaret sistemidir.

Zorunlu Emisyon Azaltımı

(Mandatory Emission Reduction)

Hükümetler veya uluslararası kuruluşlar tarafından belirlenen emisyon azaltım hedeflerine uyma zorunluluğudur.

Zorunlu Sürdürülebilirlik Raporlaması

(Mandatory Sustainability Reporting)

Şirketlerin sürdürülebilirlik performanslarını belirli standartlara göre düzenli olarak raporlamalarını gerektiren yasal düzenlemeler veya politikalar.